

DEÁK JÓZSEF¹**A Belügyi Szemle létrehozását, működését szabályozó parancsok, utasítások 1962-1966****The orders of the foundation and control operation's of the Interior Review 1962-1966****Absztrakt**

A Belügyi Szemle, bő félévszázados fennállása során – alkalmazkodva az aktuális állami, kormány-, konkrét belügyi és társadalmi (bizonyos korokban a legelső helye: párt-) elvárásokhoz –, hatékonyan segítette a belügyi szervek munkatársainak szakmai képzését, a legjobb hazai és nemzetközi gyakorlatok felkutatását, tudományos igényű elterjesztését, tökéletesítését. Jó fórumul szolgált a hazai és külföldi belügyi, rendészeti-elméleti, gyakorlati problémák, tapasztalatok megismertetéséhez, megvitatásához, elemzéséhez. Eközben erősítette a magyar rendvédelmi, rendészeti szervek együttműködését, munkakapcsolatát. Az 1962-ben (a belügyi folyóiratok összevonásáról, egyben a Belügyi Szemle megalapításáról szóló) született belügyminiszteri parancs szerint: „A jövőben fokozottabban kell segíteni a Belügyminisztérium előtt álló politikai-szakmai feladatok magasabb színvonalú végrehajtását”²

Kulcsszavak: Belügyi Szemle, Belügyminisztérium, politikai-szakmai feladatok, legjobb gyakorlat

Abstract

The Interior Review, during its existence of more than half a century – adapting itself to the current state, government (or party, in certain times), interior and social expectations – effectively helped the professional training of the employees of the Ministry of Interior, the tracing, publication and perfection of the best domestic and international practices. It served well as a forum to meet, discuss

¹ Nemzeti Közszerzői Egyetem, Hadtudományi Doktori Iskola, doktorandusz hallgató - National University of Public Service, Doctoral School of Military Sciences, PhD student, E-mail: deak.jozsef@uni-nke.hu, ORCID: 0000-0002-7661-4485

² Deák József: The Police, then Interior Review for the forming of the science of law enforcement; from its beginning to the change of the political system, West Bohemian Historical Review, 2014/2, Pilsen–Hamburg, 240. o.

and analyse domestic and international interior ministry, law enforcement and practical problems and experiences. Meanwhile it also strengthened the relationship and cooperation between the Hungarian law enforcement bodies.

By the order of the Ministry of Interior in 1962 (of the merging of the magazines of the interior and the foundation of the Interior Review), According to it "In the future the higher level execution of the political-professional tasks of the Ministry of Interior have to be facilitated more."

Keywords: *Interior Review, Ministry of Interior, political-professional tasks, best practices*

1. TÖRTÉNELMI SZAKMAI HÁTTÉR

A korszak magyarországi történelmében az 1956-os forradalom és szabadságharc utáni magyar belpolitikai helyzet rendezésének egyik fontos eleme volt, hogy az 1960-as évek elején Kádár János, a Magyar Dolgozók Pártjából, a forradalom leverését követően újjászervezett állampárt, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára, meghirdette az „Aki nincs ellenünk, az velünk van” elvét, lehetővé téve a „csendes többség” (a nem aktív ellenzék) zavartalanabb életét.³

Ebben a konszolidálódó légkörben az 1960-as évek első felében, Magyarországon intenzív filozófiai irodalmi, történelmi, vallási és egyéb viták zajlottak.⁴

Új folyóiratok indultak, 1961-ben az Új Írás, 1963-ban a Kritika, változatosabb lett a kritikai élet.⁵

Nem kizárható, hogy a friss alapítású folyóiratok között az új elnevezéssel, kibővült tartalommal megjelenő Belügyi Szemlének egyfajta mértékadó szerepet is szántak. Mert ezekkel a folyamatokkal párhuzamosan napirendre került a Belügyminisztérium, új helyzet-höz igazodó átszervezése is. „A hatvanas évek elején kialakuló új belügyminisztériumi struktúra (a korábbi főosztályi tagozódás helyébe a főcsoportfőnökségek, csoportfőnökségek, önálló osztályok, osztályok, alosztályok rendszere lépett) nem hagyta érintetlenül az informálásért felelős szervezeteket sem.”⁶

„A Belügyminisztériumban már az 1950-es évek elején igény jelentkezett a tapasztalatok közreadására, tudományos igényű művek készítésére. Ennek irányítója és összefogója

³ M. Szabó Miklós: A Zrínyi Miklós Katonai Akadémia története 1961-1969 HM Zrínyi Kommunikációs Szolgáltató Kht. – Zrínyi Kiadó, 2008. 12. o.

⁴ Uo. 15. o.

⁵ Gergely Jenő – Izsák Lajos: A huszadik század története, Pannonica Kiadó, Szekszárd, 2000, 440. o.

⁶ Müller Rolf: Belügyi Információs jelentések, 1964–1990, In: Gyarmati György (szerk.): Az átmenet évkönyve 2003, Trezor 3., Sorozatszerkesztő Kónyáné dr. Kutrucz Katalin, Bp., Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára, Bp., 2004. 148. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 4. szám

a BM Tanulmányi és Módszertani Osztály volt, színtere pedig az 1953-ban alapított Rendőrségi Szemle lett.⁷

Ennek megfelelően a Belügyminisztérium Kollégiuma 1962. áprilisában megtárgyalta a BM sajtótermékei, folyóiratai szakmai színvonalának vizsgálatát, megállapítva, hogy a sajtó eszközeivel jobban kell segíteni a BM előtt álló feladatok színvonalas végrehajtását.⁸

A Belügyminisztérium Kollégiuma 1962. április 12-i ülésén tárgyalta meg a minisztériumban megjelenő sajtótermékek, valamint folyóiratok szakmai és politikai színvonalát. Megállapította, hogy a sajtópropaganda eszközeivel az elkövetkező időszakban jobban, hatékonyabban kell támogatni minisztérium politikai-szakmai feladatainak végrehajtását. E célból olyan egységes elméleti folyóirat létrehozását határozta el, amely az egész Belügyminisztériumban felmerülő elvi, politikai és szakmai kérdéseket tudományos színvonalon elemzi, majd és magyarázza.

2. „SZIGORÚAN TITKOS” BELÜGYI NYILVÁNOSSÁG

Ez a folyóirat lett a Belügyi Szemle, amelynek létrehozásáról, a Magyar Népköztársaság belügyminiszterének, (akkor Pap János) „Szigorúan Titkos!” minősítésű 0023. számú parancsa, 1963. július 18-án jelent meg.⁹

Ebből egyebek közt kiderül, hogy 1963. január hó 15-től az akkori „Rendőrségi Szemle”-t a „Büntetés-végrehajtási Szemle”, a „Testnevelési és Sport Szemle” megszüntetése mellett egységes belügyi szemlévé kell fejleszteni. Ennek megfelelően az új folyóirat neve „Belügyi Szemle” lett.

A Belügyi Szemlét létrehozó, majd „megrendszabályozó” 1966-os belügyminiszteri parancs és a folyóirat minősítésével kapcsolatban tudjuk, hogy „Ha a bizalmasság jogi fogalma összhangban van a szakma érdekeivel és segíti a szervezet hatékony működését, akkor betölti küldetését. A titok mítosza akkor alakul ki, ha a jogi meghatározás nem nyújt jól követhető eligazítást, ha az önkényes minősítésnek semmi köze nincs a szakmai kívánalmakhoz, és ha a titok egyetlen funkciója a rosszul működő szervezet belső bajainak eltagadása, a civil társadalom kontrolljának kizárása. Létrejön a valóságtól elszigetelt zárt világ, ami erősíti azt a hitet, hogy itt más normák érvényesülnek, hogy mi a törvények felett állunk, hogy számunkra minden megengedett.”¹⁰

A rendszerváltás utáni történések igazolták a fenti megállapítást.

⁷ Boda József: A tudomány az állambiztonság és a nemzetbiztonság szolgálatában, In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Rendészettudományi gondolatok, írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának egy évtizedes jubileuma alkalmából, Budapest, 2014, 104. o.

⁸ Deák József: Az állambiztonsági propaganda, annak kialakulása és fejlődése – nemzetbiztonság és civil kapcsolatok, Társadalom és honvédelem, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem tudományos folyóirata, 2013/3–4. szám, Bp., 2014., 410. o.

⁹ A Magyar Népköztársaság Belügyminiszterének 0023. számú parancsa, Budapest, 1963. július 18. ÁBTL 4. 2. 10-21/23/1962

¹⁰ Finszter Géza: Rendészetelmélet. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar, Budapest, 2014, 174. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 4. szám

A rendészeti szaklap létrehozásával kapcsolatos konkrét feladatsort a – szintén a belügyminiszter által jóváhagyva – titkárság vezetője (Borgos Gyula r. ezredes), által készített parancsmelléklet¹¹ tartalmazta. Eszerint a „Belügyi Szemle” feladata a párt politikájának a szakmai munkára való „vonatkoztatása”, realizálása; a belügyi állomány politikai és szakmai képzettségének fejlesztése; a tudományos eredmények átvételének és felhasználásának segítése. Ennek során fórumot biztosítva az elmélet és a gyakorlat terén felmerült problémák megvitatására, tisztázására; a gyakorlati tapasztalatok elemzésére, értékelésére és általánosítására; a nemzetközi tapasztalatok felhasználására, ismertetésére; a belügyi szervek együttműködésének, munkakapcsolatának erősítésére.

Figyelemre méltó, hogy első számú feladat a „párt politikájának a szakmai munkára való vonatkoztatása, realizálása” csak ezt követi „a belügyi állomány politikai és szakmai képzettségének fejlesztése”, ahol a politikai jelző ugyan elsőként szerepel, de az „és” kötőszó ezzel egyenrangúvá, ugyanolyan jelentőségűvé emeli a szakmai képzettség fejlesztését. Már itt, 1962-ben (!) megjelent harmadik feladatként a tudományos eredmények átvételének és felhasználásának segítése, mégpedig egyebek közt fórum biztosításával az elméleti és gyakorlati problémák megvitatására, tisztázására. A következő, negyedik feladat a gyakorlati tapasztalatok elemzése, értékelése és általánosítása, míg a nemzetközi tapasztalatok esetében elegendő azok felhasználása, ismertetése. Ezeket már nem kellett a hazai gyakorlati tapasztalatok mintájára elemezni, értékelni, pláne általánosítani.

Déri Pál rendőr alezredes (1953-55, valamint 1961-84 között főszerkesztő) ekként emlékezett a tudományos kezdetekre: „Nem volt egyszerű feladat a tudományos igényeknek azonnal megfelelni, hiszen akkor még nem volt a BM-nek tudományos kutatásokat szervező intézménye. Ehhez át kellett törni a belügyi misztifikációt, és a külső tudományos élet kiváló embereit vettük igénybe, akik a bűnözés elleni küzdelemben szintén érdekeltek voltak. Mi nem tettünk különbséget a külsők és a belsők között, sem a véleményük igazsága, sem a tiszteletdíjak tekintetében.”¹²

„A belügyi szervek együttműködésének, munkakapcsolatának erősítése” – meghatározott feladat lévén – megismerhetőkké váltak a Belügyminisztériumon belüli egyes szolgálati ágak feladatai, egymással való kapcsolatuk, kölcsönhatásaik, fejlődhetnek az egyes szakterületek. „Bevezettük a szerzők év végi mutatóját, vagyis azt, hogy melyik szerveztől hány szerző írását közöltük. Ezzel elértük, hogy a vezetők felkérésünk nélkül külső szervezőinkké váltak. Egy-egy ügyes felderítés vagy értelmes hozzászólás után maguk biztatták beosztottaikat, hogy írják meg a Szemlének, sőt egy-egy tartalmas tanulmány megírásához szabadnapokat adtak.”¹³

* A 110 példányban készült parancsot, az elosztó szerint megkapták a miniszterhelyettesek, országos parancsnokok, a központi fő- és önálló osztályvezetők, továbbá a megyei (budapesti) rendőrfőkapitányok.

¹¹ A Magyar Népköztársaság Belügyminiszterének 0023. számú parancsa, Budapest, 1963. július 18. ÁBTL 4. 2. 10-21/23/1962

¹² Déri Pál: Az ötvenéves Belügyi Szemlére emlékezve. Belügyi Szemle, 2003/1, 12. o.

¹³ Uo. 9. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 4. szám

„A modern rendészet kialakulásától, a rendészet elméletét tudományos igényességgel kutató személyeknek adott volt a publikálási lehetőség, így a leírtak elérték a rendészeti szakmai köröket, és a végrehajtó állományhoz.”¹⁴

Nem véletlenül készült 110 példányban a BM-parancs, ezt gyakorlatilag minden belügyi vezető, és az irányított szervek felsővezetői köre megkapta, hiszen a szerkesztőség megfelelő tájékoztatása érdekében az állományt érintő politikai, szakmai kérdéseket és feladatokat tárgyaló értekezletekre, megbeszélésekre a Szemle főszerkesztőjét a szakmai vezetőknek meg kellett hívniuk. Ez azonban, mint a Belügyi Szemle főszerkesztőinek beszámolóiból kiderült, hullámzó eredményességgel teljesült – és már három év múlva, 1966-ban, újabb belügyminiszteri parancs kiadását tette szükségessé, mint hamarosan láthatjuk.

Már a Szemle életre hívásának 10. éves évfordulója alkalmából dr. Déri Pál r. alezredes, az általa készített főszerkesztői írásos előterjesztésben is több támogatást kért ezen a téren: „az MSZMP Belügyminisztériumi és a BM IV. Főcsoportfőnökségi Bizottsága segítse a szakfolyóirat törekvését, hogy a Belügyminisztérium munkáját alapvetően érintő egy-egy fontosabb párt- és szakmai állásfoglalás esetén azok ismertetése és a végrehajtására való mozgósítás érdekében az illetékes vezető időben adjon a Szemlének tájékoztatást.”¹⁵

Hisz a sikeres vezetői munka alapfeltétele, hogy a vezető folyamatosan rendelkezzen a szervezete irányításához és vezetéséhez szükséges információkkal.¹⁶

Az irányító csoportfőnök, szakmai vezetőként ezt három év múlva mindkét lappal kapcsolatban – alighanem személyes érintettség okán is – másként látta.: „A főszerkesztők folyamatosan rendelkeztek mindazokkal az információkkal, amikkel a Belügyminisztérium más központi osztályvezetői. Meghívást kaptak a BM központi közvetlen és területi szerveinek értekezleteire, tanácskozásaira, betekintheztek az értékelő jelentéseikbe, összefoglalóikba.”¹⁷

A Szemle szerkesztőségének informálása azonban, mint olvashattuk, a rendszerváltás hajnaláig hagyott kívánni valót maga után, ezért dr. Finszter Géza r. őrnagy főszerkesztő az 1987-es írásos beszámolójában javasolta ismétellen felülvizsgálni a Szemle működtetéséhez szükséges, elengedhetetlen írott és szóbeli információs forrásokat, amelyek bővítése a szerkesztőségnek is dolga, de a belügyi vezetés jövőbeni megértő támogatására szintén számítottak.

A Belügyi Szemlét, kisebb-nagyobb intenzitással működve, szerkesztőbizottság szerkesztette. Az első szerkesztőbizottságába bekerült a BM II. Főosztály helyettes vezetője, az ORFK bűnügyi csoportfőnöke, a BM Tanulmányi és Módszertani Osztály vezetője, a BM

¹⁴ Sallai János: A magyar rendészettudomány etablációja. Belügyi Szemle, 2015/6, 14. o.

¹⁵ A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (MNLOL) M-KS 844 3cs 63 ő. e., MSZMPBMBIZ, KAR 17808 51-1/3/-4/1973, 17. o.

¹⁶ Kovács Gábor: A rendészeti szervezetekben lejátszódó vezetési folyamatok. In: Horváth József – Kovács Gábor (szerk.): A rendészeti szervek vezetés és szervezéselmélete. NKE RTK, Budapest, 2014, 62. o.

¹⁷ MNLOL, M-KS 844 3cs 73 ő. e., MSZMP Bm 8-as Bizottsága 51-8/2/12/1976, Jegyzőkönyv az 1976. szeptember 16-i végrehajtó bizottsági ülésről, 6. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 4. szám

Terv és Pénzügyi Főosztály vezetője, a BV országos parancsnoka, valamint az Országos Tűzrendészeti Parancsnokság helyettes vezetője, illetve az akkori protokollszabályoknak megfelelően, a bizottságban való részvételre felkérték a BM Pártvégrehajtó Bizottságnak agitációs-propaganda titkárát. A szerkesztőbizottság titkára a folyóirat főszerkesztője volt, akivel az élén, a bizottság határozatainak végrehajtását – a folyóirat szerkesztését – a szintén a szerkesztőbizottság irányítása alatt működő szerkesztőség végezte. A szerkesztőbizottság működésének pozitívumaira és hiányosságaira egyebek közt Mándi Sándor, a Szemlét és a Magyar Rendőrt is felügyelő csoportfőnökek az 1976-os írásos előterjesztése¹⁸ is rámutatott: a szerkesztőbizottságok tagjai általában képviselték a BM főcsoportfőnökségeinek, országos parancsnokságainak a lapokkal szemben támasztott igényeit, segítették a témák felkutatását, a cikkek megíratását. A jelentés mégis azt állapította meg, hogy mindkét lap, szerkesztőbizottságainak tevékenysége a vizsgált időszakban visszaesett, üléseik ritkábbak voltak és gyakran csak a kiküldött anyagok, javaslatok észrevételezése formájában nyilvánult meg. A szerkesztőbizottság aktivitása mérséklődésének okát abban látta az előterjesztés, hogy tagjaik egy részét nyugállományba helyezték, illetőleg más beosztásba, ezért újjászervezésük indokoltnak mutatkozott.

A folyóiratot eleinte havonként 8 000-2 000 példányszámban, példányonként 100-150 oldal terjedelemben jelentették meg és 4 Ft-os áron adták ki. Előfizethették a Belügyminisztérium valamennyi szervének beosztottai, az ügyészségek, bíróságok, rendészeti szervek és tudományos intézetek. A folyóirat bevétele és kiadása közötti különbözetet a BM Terv és Pénzügyi Főosztály volt hivatott biztosítani. Az elképzelések szerint az egyes szakmai területek munkáját érintő szigorúan titkos politikai-szakmai cikkeket, tanulmányokat a folyóirat „Szigorúan titkos” mellékleteként kellett volna megjelentetni térítés nélkül, kizárólag az érintett szakmai szervek részére. A mellékletek példányszámait és elosztását a szerkesztőbizottság határozta meg. Ilyen példányra kutatásaim során nem találtam, a főszerkesztői visszaemlékezések sem említik. Az 1963-tól, eleinte negyedévente megjelenő, külföldi sajtószemle fordításokat tartalmazó melléklete, a Külföldi Figyelő, vagy más néven a Belügyi Szemle Tájékoztatója is csak „Szolgálati Használatra!” minősítésű volt.

3. RENDBE SZEDETT SZEMLE

A Belügyi Szemle feladataira, működésére vonatkozó következő, a fentieket némileg korrigáló, pontosító, a közben új szervezeti elemek közé a folyóiratot pontosabban beillesztő 006-os számú belügyminiszteri parancs, 1966. február 4-én jelent meg, Benkei András aláírással.¹⁹ Mint a bevezetőjéből kiderül: „Az 1962. évi június 18-án kelt 0023. számú miniszteri parancs által létrehozott >>Belügyi Szemle<< c. folyóirat – bár jelentős segítséget nyújtott az elmúlt évek során a bűnüldöző szervek gyakorlati munkájához –, még nem valósította meg maradéktalanul az elébe tűzött feladatokat, szervezeti és szemléleti okok-

¹⁸ Uo.

¹⁹ A Magyar Népköztársaság Belügyminiszterének 006. számú parancsa, Budapest, 1966. évi február hó 4. ÁBTL 4. 2. -10-21/6/1966 /1

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 4. szám

ból nem tükrözte vissza arányainak megfelelően a Belügyminisztérium valamennyi szolgálati ágának tevékenységét.”

A kialakult helyzet javítása céljából kiszélesítették a folyóirat feladatait és megfelelőbbé alakították a szerkesztőbizottság, valamint a szerkesztőség szervezetét. A parancs szerint a Belügyi Szemlének a Belügyminisztérium különböző szolgálati ágai egységes folyóirátává kellett válnia. Az új parancs a folyóirat céljait, feladatát konkrétan, hangsúlyosabban fogalmazta meg, az előző melléklet lényeges elemeit teljesen beemelve a parancsba. Az 1963-as melléklet általános „párt politikája” fogalmat, nevesítette, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP) van szó, sőt kiegészítette egy állami szervvel, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány (MFMPK) és a fentiek határozatait, irányelveit, útmutatásait a szakmai munkában való alkalmazását kell segítenie és nem csak „vonatkoztatni.” A korábbi felsorolás ötödik helyéről másodikra került a Belügyminisztérium szervei együttműködésének, munkakapcsolatának szélesítése. Ezt követte a belügyi állomány képzése, azaz a parancsok és utasítások jobb megértésének, egységes értelmezésének előmozdítása a politikai nevelőmunkára, a szocialista erkölcsre, fegyelemre és hivatali titoktartásra való nevelés (sic!). További feladatként határozott meg a személyi állomány általános és speciális szakmai ismereteinek bővítése, valamint a szocialista törvényesség megvalósításának elősegítése, a gyakorlati munka jó tapasztalatának, helyes munkamódszereinek általánossá és széles körű hozzáférhetővé tétele. Ebben a mellékletben csak az utolsó, hatodik, tételes feladatnál jelenik meg a tudomány eredményeinek hasznosítása: a személyi állomány tájékoztatása a különböző BM szakszolgálati ágak tevékenységéről, ezen belül a különböző tudományágak eredményeinek a Belügyminisztérium munkájában való alkalmazási lehetőségeiről, a testvéri és baráti országok hasonló intézményeinek munkájáról, a hazai és nemzetközi bűnüldöző és megelőző munka tapasztalatairól.

A fentiekben tapasztalt szigorú kapcsolat megfelelően a szerkesztőbizottsággal kapcsolatos rész is – a korábbi mellékletből – a parancs szövegébe, annak második pontjába került. A szerkesztőbizottság feladata a folyóirat szerkesztése a felsorolt teendők megvalósítása és célok elérése érdekében. A bizottság, a szerkesztőség irányításával és ellenőrzésével megbízott elnök, véleményező és tanácsadó szerve. A folyóirat közvetlen szerkesztését változatlanul a szerkesztőség végzi. A szerkesztőbizottság elnökének, tagjainak, a folyóirat főszerkesztőjének kinevezési, megbízási jogát a belügyminiszter e parancsban magának tartja fenn. A szerkesztőbizottság és a szerkesztőség ügyrendjét az elnök hagyja jóvá. (Mint az előbbiekből láttuk, a korábbi ügyrend jóváhagyása a Személyügyi Főosztályvezető feladata volt.)

A szerkesztőség szervezetét a feladatoknak megfelelően kellett továbbra is kialakítani. Szervezetileg, fegyelmi, pénzügyileg változatlan jogállással a BM Tanulmányi és Képzési Csoportfőnökséghez tartozott. A Szerkesztőség beosztottait a IV. főcsoportfőnök nevezte ki. A Szerkesztőség vezetője a főszerkesztő volt, aki egyben a szerkesztőbizottság titkára és a szerkesztőség beosztottainak előjárója is, hatáskörét beosztott osztályvezetőire konkretizálta az új parancs, amelyben – a korábbi parancstól eltérően – már csak szükség szerint kellett a parancsnokoknak a szerkesztőség megfelelő tájékoztatása érdekében

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 4. szám

meghívniuk a főszerkesztőt az állományt érintő politikai, szakmai kérdéseket és feladatokat tárgyaló értekezletekre.

Mint a parancs hangsúlyozta, a Belügyminisztérium egészét vagy egy-egy szolgálati ág munkáját átfogóan értékelő cikkek csak a szerkesztőbizottság előzetes ellenőrzése után jelentethetők meg. Szintén konkretizálódott, hogy a folyóirat kiadásáért, terjesztéséért a BM Tanulmányi és Képzési Csoportfőnökség lett a felelős. A bevétel és kiadás közötti különbözetet változatlanul biztosítani kellett a BM Terv- és Pénzügyi Csoportfőnökségnek. A folyóirat lehetséges előfizetői köre nem változott: előfizethették a Belügyminisztérium valamennyi szervének beosztottai, az ügyészségek, bíróságok, rendészeti szervek és tudományos intézetek.

Új elemként – összhangban az általános gyakorlattal –, a BM I/I. és IV /I. csoportfőnökeinek közös utasításban kellett meghatározniuk a folyóirat szerzői, lektori, fordítói, szerkesztőségen kívüli szerkesztői, illusztrálási honorárium rendszerét. A belügyminiszter az MSZMP BM pártszerveit felkérte, a parancsnokokat pedig kötelezte a Belügyi Szemle munkájához történő rendszeres segítségnyújtásra. A Belügyi Szemle szerkesztőbizottságának és szerkesztőségének ügyrendjét 1966. február 20-ig (16 nap alatt) kellett elkészíteni és jóváhagyásra felterjeszteni.²⁰

Az ügyrendet Szívós Péter rendőr ezredes, BM IV. főcsoportfőnök, február 9-ére el is készítette. A dokumentum,²¹ 10 pontjából 6 a szerkesztőbizottság működését szabályozza, ami a szerkesztőség számára megszabott irányelvek, mint a havi laptervek véleményezése, a miniszteri parancsban meghatározott cikkek ellenőrzése és az értékelő ülésezések útján szerkesztette a lapot. A szerkesztőbizottság fontosabb feladatai között szerepelt – egyebek közt –, hogy a parancsok és utasítások, valamint az adott politikai és operatív helyzet figyelembevételével egy évre előre kidolgozza a folyóirat szerkesztésének irányelveit, véleményezze a féléves munkatervet, valamint a havi lapterveket. Emellett megvitatta és állást foglalt a folyóirat szerkesztésével, a megjelentetésre előkészített, vagy megjelentetett cikkeket; beszámoltatta a főszerkesztőt a szerkesztőség munkájáról, értékelte a megjelent számokat, pályázatot hirdetett és döntött a díjak mértékéről, odaítéléséről, valamint a szükséghez képest a folyóirat egészéről, vagy egy-egy rovaton belüli tevékenységéről jelentést készített a BM Kollégiuma számára. Az ügyrend, előre meghatározott napirendi pont alapján, legalább negyedévenként ülésezést írt elő számára.

A szerkesztőbizottság elnöke irányította a bizottság tevékenységét és ellenőrizte az ügyrend szerkesztőségi betartását, rendszeresen beszámoltatta a főszerkesztőt a szerkesztőség munkájáról. Az elnöknek kellett biztosítani a parancsok és utasítások maradéktalan érvényesülését a folyóirat szerkesztésében, koordinálni a belügyi szakszolgálati ágak

²⁰ Ez a parancs is 110 példányban készült, de az előző elosztóhoz képest a fősztályvezetők immár főcsoportfőnöki, illetve csoportfőnöki elnevezéssel szerepeltek, továbbá megkapták a szerkesztőbizottság tagjai is.

²¹ A Magyar Népköztársaság Belügyminiszterének 006. számú parancsa, Budapest, 1966. évi február hó 4., ÁBTL 4. 2. 10-21/6/1966 /1

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 4. szám

igényeit, hogy a Belügyminisztérium szolgálati tevékenysége egységesen tükröződjék a folyóiratban.

Továbbá a szerkesztőbizottság véleménye alapján jóváhagyta a szerkesztőség féléves munkatervét és havi lapterveit, végső döntést hozott a vitás cikkek ellenőrzésével, megjelentetésével kapcsolatban, szükség szerint összehívta a szerkesztőbizottságot, amelynek ülésein engedélyével, meghívottak is részt vehettek. A bizottság tagja, szükség szerint ellenőrizte, írásban véleményezte, az adott szakág területére vonatkozó cikkeket. Értékelte, véleményezte a folyóirat egészét, irányvonalát, összhangját, a bizottság ülésein élt bírálati, javaslati jogával.

A bizottság üléseiről jegyzőkönyvet kellett készíteni, a döntéseket határozatba foglalták, amelyek végrehajtásáért a főszerkesztő volt a felelős. A szerkesztőbizottságot a teljes ülések között az elnök és megbízása alapján a főszerkesztő képviselte.

Az ügyrendben a rend kedvéért egy különös mondat rögzítette, hogy „a főszerkesztő, valamint a szerkesztőség valamennyi hivatásos állományú beosztottja a parancsok, utasítások hatálya alatt áll.”... A főszerkesztő, szerkesztőbizottság titkári jogállásában javaslatot tett a szerkesztőbizottság összehívására, beszámolt a szerkesztőség munkájáról, jóváhagyásra felterjesztette a szerkesztőség irányelveit, a féléves munkatervet, a havi lapterveket.

A főszerkesztő, a szerkesztőség hatáskörébe utalt feladatok végrehajtása érdekében – a szerkesztőbizottság elnökének irányítása és engedélye alapján – kapcsolatot tartott a Belügyminisztérium illetékes vezetői mellett a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalával, a Magyar Újságírók Szövetségével (MUOSZ), az MTI-vel, a belföldi lapok és folyóiratok szerkesztőségeivel, továbbá, a szerkesztőbizottság elveinek és határozatainak megfelelően szervezte-végezte feladatát, felelve a szerkesztőség munkájáért.

A belügyi hierarchiában megszokott módon ő volt a szolgálati előljárója a szerkesztőség beosztottainak és megbízója a külső munkatársaknak; tárgyalásokat folytatott a belső és külső szerzőkkel, megbízásokat adva nekik. Meghatározta és utalványozta a cikkek szerzői és lektori díjait a BM I/I. és IV/I. csoportfőnök közös utasításának megfelelően, intézte a szerkesztőség munkájával kapcsolatos levelezéseket, kapcsolatot tartott a szocialista országok testvér lapjaival és lebonyolította a szerkesztőbizottság elnökének jóváhagyása alapján, a szerkesztőség munkáját közvetlenül érintő külföldi levelezéseket. Ő készítette el a szerkesztőség anyagi és pénzügyi költségvetési tervét, felelt a rendelkezésére bocsátott pénzügyi, anyagi és technikai eszközök, berendezések nyilvántartásáért, rendeltetészerű felhasználásáért, karbantartásáért és megőrzéséért. Emellett felelt a konspirációs és a Titkos Ügyirat Kezelési (TÜK) szabályok, valamint az egyéb rendeletekben és a sajtótörvényben meghatározottak érvényesüléséért.

A Belügyi Szemle rovatvezetői a főszerkesztő irányítása alapján a saját rovatukon belül szerkesztették a folyóiratot, felkutatva a megfelelő témákat, szerzőket, javaslatot téve a szerzők megbízására. Ők kérték fel, bízták meg a munkatervekben, laptervekben meghatározott tanulmányok és cikkek szerzőit, adták ki a cikkeket, tanulmányokat lektorálásra, ellenőrzésre és kapcsolatot tartottak a rovatukkal kapcsolatos külső és belső szervekkel.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 4. szám

Az illetékes vezető berendelése, vagy meghívása alapján pedig részt vettek a munkaértekezleteken.

A szerkesztőség, a felkérés alapján írt cikkeket, tanulmányokat 20 napon, a beküldött cikkeket, tanulmányokat 30 napon belül véleményezte, értesítve a szerzőt az anyag elfogadásáról vagy elutasításáról. A szerkesztőség olyan kritikai jellegű cikkeket is közölhetett – szerkesztőségi megjegyzés mellett –, amelyek tartalmával részben, vagy egészben a szerkesztőségi ülés nem értett egyet, ha az egyébként „marxista-leninista megalapozottságú” és a kívánt színvonalon foglalkozott egyes kérdésekkel.

A Belügyi Szemle tíz évét áttekintő, 1973. február 23-i Belügyminisztériumi Pártvégrehajtó bizottsági ülésre készített: „Jelentés a Belügyi Szemle munkájáról” című írásos előterjesztésében²² dr. Déri Pál, főszerkesztő, érintette a folyóirat akkoriban újjászervezett szerkesztőbizottságának tevékenységét.

Benkei András belügyminiszter akkoriban egy parancsba²³ foglalva nevezte kis a Belügyi Szemle, a Magyar Rendőr és a Kék Fény szerkesztőbizottsági tagjait, miután azok egyes résztvevői az időközben történt személyi változások miatt, ténylegesen már nem töltötték be tisztségüket. E volt tagok eredményes tevékenységét megköszönve, a szerkesztőségek munkájának irányítására és segítésére a szerkesztőbizottságok vezetőivé illetve tagjaivá a Belügyi Szemle esetében a következő személyeket nevezte ki:

Elnök: dr. Rudas György r. vezérőrnagy,

Titkár: dr. Déri Pál r. alezredes,

Tagok: Harangozó Szilveszter r. vezérőrnagy, Solymosi József r. vezérőrnagy, dr. Ábel László. hőr. ezredes, dr. Kamara János r. ezredes, dr. Kertész Imre r. ezredes, Kukk István r. ezredes, dr. Pál Antal r. ezredes, dr. Prohászka József r. ezredes, Pósa Andor r. ezredes, dr. Sepsei György r. alezredes, valamint dr. Szalma László r. alezredes.

KONTROLL, PÁRTKONTROLL HÍJÁN

A vizsgált korszak utolsó, az MSZMP BM IV. Főcsoportfőnökségi Bizottságának 1987. október 29-i ülésén, a „A Belügyi Szemle szerkesztősége állományának erkölcsi, politikai helyzete” témában készített értékelés szintén azzal zárult, hogy szükséges a szerkesztőbizottsági munkamódszer feltámasztása: „...hogyan legyen megbízható kontroll, mivel a direkt pártkontroll nem biztosított.”²⁴

²² A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (MNLOL) M-KS 844 3cs. 63 ó. e., MSZMPBMBIZ, KAR 17808 51-1/3/-4/1973

²³ A Belügyi Szemle, a Magyar Rendőr és a Kék Fény szerkesztőbizottsági tagjainak kinevezése, 3/1973. (II.7) BM parancs, ÁBTL, 2. II. sor. 10-21/3/1973, 24. d.

²⁴ A Belügyi Szemle szerkesztősége állományának erkölcsi, politikai helyzete, MNLOL, M-KS 844 3cs 289 ó. e., MSZMP BM IV. Főcsoportfőnökségi Bizottság, 51-8/2/16/1987/2,

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 4. szám

1988. május 3-án meg is jelent, Dr. Ilcsik Sándor r. vezérőrnagy, belügyminiszter-helyettes, a Belügyi Szemle szerkesztőbizottságának megalakításáról és feladatairól szóló intézkedése.²⁵

Ez a dokumentum mintegy aktualizálta a Szemle szerkesztőbizottságára vonatkozó hatályos parancsot és ügyrendet. Az új szerkesztőbizottságtól a szerkesztőség a folyóirat munkájának időszakonként visszatérő értékelését és a szakmai szervezetekkel való kapcsolat-tartás rendszeresebbé válását, a szakmai igények hatásosabb érvényesítését remélte.

Ennek a szerkesztőbizottságnak az elnöke az országos rendőrfőkapitány bűnügyi helyettese lett, tikára hagyományosan a Belügyi Szemle főszerkesztője.

Tagjai:

A Belügyminisztérium Állambiztonsági Vizsgálati Osztály vezetője, a Belügyminisztérium terv és pénzügyi csoportfőnöke, főcsoportfőnök-helyettes; a Fejér-megyei Rendőrfőkapitányság vezetője, a Belügyminisztérium Országos Rendőr-főkapitányság Közlekedési Osztályvezetője, csoportfőnök-helyettes; továbbá a Belügyminisztérium tudományszervezési osztályvezetője, a Belügyminisztérium Határország országosparancsnok-helyettese, politikai csoportfőnök; a Rendőrtiszti Főiskola parancsnokának oktatási és tudományos helyettese és a Budapesti Rendőr-főkapitányság Igazgatásrendészeti Osztály vezetője. A fentiekén kívül immár hagyományosan felkérték az MSZMP Belügyminisztériumi Bizottságát, (már nem konkrétan az Agitációs Propaganda titkárt), hogy állandó megbízással képviseltesse magát.

A szerkesztőbizottság működése során – továbbra is – véleményezte a szerkesztőség munkatervét és a féléves laptervét; értékelt a Belügyi Szemle sajtómunkáját és javaslatokkal segítette a szerkesztőség vezetőinek, valamint az egyes rovatok tevékenységét; biztosította a folyóirat összeállításához szükséges szakmai információkat, valamint segítette a szerkesztőknek a szolgálati ágakkal kialakított együttműködését. Javaslatokat tett tematikus számok kiadására, illetve egyes publikációk megjelenítésére. A szerkesztőbizottság elnökének évente két alkalommal kellett összehívnia a szerkesztőbizottságot, továbbá ülés megtartására intézkednie minden olyan esetben, amikor azt időszerű sajtófeladatok, illetve a lapkészítés teendői szükségesség tették. Meghatározta az egyes ülések napirendjét, intézkedett a megvitatandó írásbeli előterjesztések és jelentések összeállítására, döntött az ülések helyéről, idejéről.

A szerkesztőbizottság tevékenységének felügyeletét a belügyminiszter-helyettes magának tartotta fent.

Az intézkedés, a korábbiak 110-éhez képest, csaknem ötször annyi, 520 példányban készült, felterjesztették a belügyminiszternek és az államtitkárnak. Megkapták a miniszter-helyettesek, főcsoportfőnök-helyettesek, országos parancsnokok, valamint helyetteseik, csoportfőnökök és helyetteseik, főosztályvezetők, önálló, illetve beosztott osztályvezetők, a

²⁵ A Magyar Népköztársaság Belügyminiszter-helyettesének, 10-27/6/1988. számú intézkedése, a Belügyi Szemle szerkesztőbizottságának megalakításáról és feladatairól, Budapest, 1988.05.03., ÁBTL, 4.2. I. sor

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 4. szám

BM-iskolák parancsnokai, rendőr-főkapitányok helyettesei, továbbá a rendőrkapitányságok vezetői is.

A Belügyi Szemle létrehozását meghatározó belügyminiszteri parancsot követően, a rendészeti szakfolyóirat szerkesztőbizottságának vezetőjét és tagjait az 1969-ben miniszteri parancsban kiadott hatásköri lista²⁶ 16 eleme között 14-ként a belügyminiszter személyügyi helyettese nevezte ki, illetve mentette fel.

Az 1975-ös, BM hatásköri listában,²⁷ a „Belügyi Szemle”, a Magyar Rendőr” és a „Kék fény” szerkesztőbizottságának elnökeit már a belügyminiszter nevezhette ki és menthette fel, a felsorolt 25 elem közül utolsó előttiként. A fenti szerkesztőbizottságok tagjainak kinevezése és felmentése pedig már a belügyminiszter személyügyi helyettesének hatáskörébe került, 11.-ként a 14 elemből.

A rendszerváltás előtt pedig alighanem utolsó, 1987-es BM hatásköri listában²⁸ már a személyügyi helyettes hatásköre a „Belügyi Szemle” szerkesztőbizottsága elnökének és a bizottság tagjainak kinevezése az államtitkár és az illetékes miniszterhelyettesek előzetes egyetértésével, 9. elemként a felsorolt 10 közül.

A Belügyminisztérium, a belügyi sajtótermékek belső működésének figyelemmel kísérése mellett megszervezte ezek terjesztését, majd meghatározta előfizetésük rendjét is.²⁹

Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában felkutatott csoportfőnöki körlevél a belügyi sajtótermékek terjesztésének (előfizetésének) rendjét 1981. január 01-től a következők szerint határozta meg.

A Belügyminisztérium és területi szervei, a BM Határőrség Országos Parancsnoksága és kerületi parancsnokságai, a BM Tűzoltóság Országos Parancsnoksága és megyei parancsnokságai, továbbá a Budapesti Rendőr-főkapitányság és szervei, a belügyi tanintézetek, valamint az itt fel nem sorolt (budapesti székhelyű) belügyi intézmények és szervek állománya a továbbiakban is a helyi terjesztőknél fizethették elő a belügyi, nevesített sajtótermékeket. Ugyanakkor megszüntették a korábbi gyakorlatot, amely szerint a belügyminisztériumi nyilvános előfizetőknek a lakására postázták a lapokat. Viszont, a lakhelyükhöz legközelebbi rendőri szerv (vagy volt beosztási helyük) helyi terjesztőinél változatlanul előfizethették egyénileg a belügyi sajtótermékeket. A Magyar Rendőr című képes hetilapot a Belügyminisztérium munkatársai, az önkéntes segítői, valamint a polgári fegyveres őrség tagjai, a vállalati (üzemi) rendészet tagjai számára, a rendőrségi (határőrizeti) irányító vagy felügyeleti szerv, a működési terület székhelyén levő rendőri (határőrizeti) szerv terjesztői-

²⁶ A MNK BM 003. számú parancsa Tárgy: a BM Hatásköri Lista kiadása, Bp. 1969. 05.05. 4.2.II.sor. 10-21/3/1969.V.5. 28. d.

²⁷ A MNK BM 007. parancsa Tárgy: a BM Hatásköri Lista kiadása, Bp. 1975. 03.17. 4.2.II.sor. 10-21/7/1975.III.17. 28. d.

²⁸ A MNK BM 8/1987 parancsa a BM Hatásköri Lista kiadásáról, Bp.1987.06.10. 4.2.II.sor. 10-22/8/1987.VI.10. 52. d.

²⁹ Mándi S. r. ezredes, csoportfőnök: A Magyar Rendőr című, képes hetilap és a Belügyi Szemle központi folyóirat. (a továbbiakban: sajtótermékek) terjesztésének előfizetésének rendje, A BM Oktatási és Közművelődési Csoportfőnökség körlevele, ÁBTL, 4.2. II. sor 5/1980 (10.24.) 13-8-5/1980 39. d.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 4. szám

nél (a megyei, városi, járási, rendőri szervnél, a rendőrőrsön, a határőrkerület-parancsnokságokon, határőrőrsökön) csoportosan rendelhették meg, fizethették elő.

(Az 1970-es évek nemzetközi enyhülési folyamata végképp elmostak minden olyan külső- és az 1980-as évek második felében végbemenő belső liberalizálódás pedig minden olyan belső okot, amelyek indokolták az államhatár katonai jellegű fegyveres erővel való őrzését.³⁰)

Ehhez határőrizeti témájú, tudományos igényű szakcikkek révén jelentősen hozzájárulhatott, a határőrizeti szervek teljes vertikumában terjesztett Belügyi Szemle.)

E körlevél alapján tehát, a „Belső használatra” minősítést címlapján is változatlanul viselő Belügyi Szemlét, csoportosan nem lehetett megrendelni.

A sajtótermékeket a BM Oktatási és Közművelődési Csoportfőnökség letéti számlája javára, a rendszeresített postai utalványon a pénzösszeg rendeltetészerű feltüntetésével és a postázási cím pontos és olvasható megjelölésével, továbbá a megrendelő szervezet bélyegzőjével hitelesítetten kellett a postán befizetni. Arányait tekintve, akkoriban a Magyar Rendőr: ¼ éves előfizetése 36 Ft-ba, a Belügyi Szemléé 24 Ft-ba került. Az 1981-es évre vonatkozó előfizetés beérkezési határideje 1980. december 10-e volt.

A terjesztőknek összesítést kellett készíteni külön a Magyar Rendőrrel és a Belügyi Szemlérel, hogy a megrendelők hány százaléka hivatásos, kinevezett, vagy szerződéses alkalmazott.

Kíváncsiak voltak a terjesztő adatain kívül arra is, melyik évben kezdte a terjesztést, azt munkaköri kötelességből, vagy párt-, KISZ-, szakszervezeti megbízás alapján, társadalmi munkában végezte, van-e alatta és hány alterjesztő. Sőt, hogy a terjesztői munkájáért kapott-e és mikor, melyik évben elismerést a szolgálati előljárójától, a párt-, KISZ-, szakszervezettől, illetve a Magyar Rendőr vagy a Belügyi Szemle szerkesztőségétől. Megkérdezték, van-e esetleg a terjesztőnek észrevétele, javaslata a sajtótermék terjesztésével kapcsolatban.

A megrendelők adatainak valóságtartalmát nem csak a terjesztőnek kellett ellenőrzést követően aláírásával igazolni, hanem a terjesztő szolgálati előljárójának is.

KÖVETKEZTETÉSEK

A Belügyi Szemlének az 1963-as megalapításakor belügyminiszteri parancsban felsorolt céljai között politikai és ezzel egyenrangú szakmai feladatai voltak. Cikkeiben, a korszak kívánalmainak megfelelően a párt politikáját kellett a szakmai munkára vonatkoztatva realizálnia, eszközeivel a belügyi állomány politikai és szakmai képzettségét fejlesztenie. Feladatai között a kezdetekben, harmadik feladatként megjelent a tudományos eredmények átvételének és felhasználásának segítése, egyebek közt fórum biztosításával az elméleti és gyakorlati problémák megvitatására, tisztázására, valamint a gyakorlati tapasztalatok

³⁰ Fórizs Sándor – Gáspár László: Határőrizet a kilencvenes években, pályamű. 1989, 46. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 4. szám

elemzésére, értékelésére és általánosítására. Ezzel együtt a nemzetközi tapasztalatokat, ha nem is kellett általánosítani, de felhasználni és ismertetni.

Az 1966-os, változatlanul „Szigorúan Titkos!” minősítésű és tartalmában is a Szemle működését szigorító BM-parancs és -ügyrend, a folyóiratnak a párt mellett a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány határozatait, irányelveit, útmutatásait szakmai munkában való alkalmazásának segítését szabja elsőszámú feladatul.

A Szemle korabeli „Szolgálati használatra” minősítésére is vonatkozik, hogy a titok okozta azt az ismerethiányt, ami a társadalmat a korabeli Belügyminisztériummal, rendőrséggel szemben előítéletelessé tette, amelyre azután a testület tagjai maguk is előítéletekkel válaszoltak, akkor, amikor kialakították a civilekről vallott felfogásukat.³¹

A rendszerváltást megelőzően a Szemle működését vizsgáló MSZMP BM IV. Főcsoportfőnökségi Bizottságának határozata alapján ismét név szerint kijelölték a szerkesztőbizottság összetételét, de már nem miniszteri parancsban, hanem miniszterhelyettesi intézkedésben. Ez egyben részletezi a bizottság működését is. Természetesen ekkor is felkérték az MSZMP Belügyi Bizottságát, hogy delegálja képviselőjét (már nem titkárat) a szerkesztőbizottságba.

A Belügyi Szemle szerkesztőbizottságának vezetőjének kinevezése jellemzően miniszteri, utóbb miniszterhelyettesi hatáskörbe került. A tagok kinevezése inkább miniszterhelyettesi hatáskörbe tartozott.

A Belügyi Szemle terjesztése, előfizetése is minisztériumi feladat volt, az előfizetés rendjét először a miniszteri parancs, végzetül egy csoportfőnöki körlevél tartalmazta.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

1. Boda József: A tudomány az állambiztonság és a nemzetbiztonság szolgálatában, In Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán: Rendészettudományi gondolatok, írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának egy évtizedes jubileuma alkalmából. Magyar Rendészettudományi Társaság, Budapest, 2014.
2. Deák József: The Police, then Interior Review for the forming of the science of law enforcement; from its beginning to the change of the political system, West Bohemian Historical Review, Department of Historical Sciences Faculty of Philosophy and Arts
3. University of West Bohemia – Department of History Faculty of Humanities University Pilsen–Hamburg, 2014/2.
4. Deák József: Az állambiztonsági propaganda, annak kialakulása és fejlődése – nemzetbiztonság és civil kapcsolatok, Társadalom és honvédelem, a Nemzeti Közsolgálati Egyetem tudományos folyóirata, 2013/3–4. szám, Budapest, 2014.
5. Déri Pál: Az ötvenéves Belügyi Szemlére emlékezve. Belügyi Szemle, Budapest, 2003/1

³¹ Finszter Géza: Rendészetelmélet. Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar, Budapest, 2014, 174. o.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

2016. IX. évfolyam 4. szám

6. Finszter Géza: Rendészetelmélet. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Rendészettudományi Kar, Budapest, 2014.
7. Fórizs Sándor – Gáspár László: Határőrizet a kilencvenes években, pályamű. 1989,
8. Gergely Jenő – Izsák Lajos: A huszadik század története, Pannonica Kiadó, Szekszárd, 2000.
9. Kovács Gábor: A rendészeti szervezetekben lejátszódó vezetési folyamatok. In: Horváth József – Kovács Gábor (szerk.): A rendészeti szervek vezetés és szervezésemellete. NKE RTK, Budapest, 2014.
10. M. Szabó Miklós: A Zrínyi Miklós Katonai Akadémia története 1961–1969 HM Zrínyi Kommunikációs Szolgáltató Kht. – Zrínyi Kiadó, Budapest, 2008.
11. Mándi Sándor: A Magyar Rendőr című, képes hetilap és a Belügyi Szemle központi folyóirat. (a továbbiakban: sajtótermékek) terjesztésének előfizetésének rendje, A BM Oktatási és Közművelődési Csoportfőnökség körlevele, ÁBTL, 4.2. II. sor 5/1980 (10.24.) 13-8-5/1980 39. d.
12. Müller Rolf: Belügyi Információs jelentések, 1964–1990, In: Gyarmati György (szerk.): Az átmenet évkönyve 2003, Trezor 3., Sorozatszerkesztő Könyvdr. Kutrucz Katalin, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára, Budapest, 2004.
13. Sallai János: A magyar rendészettudomány etablációja. Belügyi Szemle, 2015/6.

BELÜGYI PARANCSON, MSZMP ANYAGOK:

14. A Magyar Népköztársaság Belügyminiszterének 0023. számú parancsa, Budapest, 1963. július 18. ÁBTL 4. 2. 10-21/23/1962.
15. A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (MNLOL) M-KS 844 3cs 63 ó. e. MSZMPBMBIZ, KAR 17808 51-1/3-4/1973.
16. Az MSZMP Bm 8-as Bizottsága 51-8/2/12/1976, Jegyzőkönyv az 1976. szeptember 16-i végrehajtó bizottsági ülésről, MNLOL, M-KS 844 3cs 73 ó. e.
17. A Magyar Népköztársaság Belügyminiszterének 006. számú parancsa, Budapest, 1966. évi február hó 4., ÁBTL 4. 2. -10-21/6/1966 /1.
18. A Belügyi Szemle, a Magyar Rendőr és a Kék Fény szerkesztőbizottsági tagjainak kinevezése, 3/1973 (II.7) BM parancs, ÁBTL, 2. II. sor. 10-21/3/1973, 24. d.
19. A Belügyi Szemle szerkesztősége állományának erkölcsi, politikai helyzete, MNLOL, M-KS 844 3cs 289 ó. e., MSZMP BM IV. Főcsoportfőnökségi Bizottság, 51-8/2/16/1987/2.
20. A Magyar Népköztársaság Belügyminiszter-helyettesének, 10-27/6/1988. számú intézkedése, a Belügyi Szemle szerkesztőbizottságának megalakításáról és feladatairól, Budapest, 1988.05.03., ÁBTL, 4.2. I. sor.
21. A MNK BM 003. számú parancsa Tárgy: a BM Hatásköri Lista kiadása, Bp. 1969. 05.05.
22. 4.2.II.sor. 10-21/3/1969.V.5. 28.d.
23. A MNK BM 007. parancsa Tárgy: a BM Hatásköri Lista kiadása, Bp. 1975. 03.17.
24. 4.2.II.sor. 10-21/7/1975.III.17. 28. d.
25. A MNK BM 8/1987 parancsa a BM Hatásköri Lista kiadásáról, Bp.1987.06.10.
26. 4.2.II.sor. 10-22/8/1987.VI.10. 52.d.